

Onverklaard slachtofferschap van woninginbraken

Een verkenning van de mogelijkheid om data van de
Veiligheidsmonitor te benutten voor secundaire analyses

Wendy Buysse
Willemijn Roorda
Paul van Soomeren

Samenvatting

Onverklaard slachtofferschap van woninginbraken

**Een verkenning van de mogelijkheid om data van de
Veiligheidsmonitor te benutten voor secundaire analyses**

Wendy Buysse
Willemijn Roorda
Paul van Soomeren

Amsterdam, november 2015

Wendy Buysse
senior onderzoeker
wbuyse@dsp-groep.nl

Willemijn Roorda
onderzoeker
wroorda@dsp-groep.nl

Paul van Soomeren
senior adviseur / partner
pvansoomeren@dsp-groep.nl

© 2015; Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Auteursrechten voorbehouden.
Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk,
fotokopie, microfilm, digitale verwerking of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van het WODC.

Samenvatting

De Veiligheidsmonitor is een jaarlijks terugkerende grootschalige bevolkingsenquête, waarin thema's als leefbaarheid en overlast in de woonbuurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap van verschillende typen delicten, het oordeel van de burger over het optreden van de politie en preventiemiddelen worden onderzocht. Opdrachtgevers voor de uitvoering zijn het ministerie van Veiligheid en Justitie, gemeenten en de Nationale Politie.

De hoeveelheid data die met de Veiligheidsmonitor in de afgelopen jaren werd verzameld, is zeer groot. Het ministerie van Veiligheid en Justitie wil deze data meer en beter benutten voor secundaire analyses die de basis kunnen vormen voor de ontwikkeling van beleid op het terrein van veiligheid en criminaliteitsbestrijding. Om de mogelijkheden hiervan te verkennen, voeren we in dit onderzoek secundaire analyses uit op de data die betrekking hebben op slachtofferschap van woninginbraak. In de Veiligheidsmonitor zijn vragen opgenomen over de aanwezigheid en gebruik van preventiemiddelen tegen woninginbraak in en om de woning. Dit biedt mogelijk kansen om de samenhang tussen slachtofferschap van woninginbraak en preventiemiddelen te onderzoeken: werken die preventiemiddelen eigenlijk wel? Door de steeds sterkere nadruk die gelegd wordt op 'evidence based werken' zijn dit type 'wat werkt wel en wat werkt niet-vragen' van groot belang.

Onderzoeksvragen

Doel van het onderzoek is te onderzoeken wat op basis van de (historische) data van de Veiligheidsmonitor kan worden gezegd over de samenhang tussen (I) het slachtofferschap van een woninginbraak en (II) de mate waarin burgers, gemeenten en politie preventieve maatregelen nemen om dat te voorkomen en (III) geografische, demografische en sociaaleconomische kenmerken van burgers.

In dit verband werden de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Welke (combinatie van) preventiemiddelen zijn (is) het meest effectief tegen woninginbraak?
- Welke preventiekloven kunnen worden geïdentificeerd met betrekking tot slachtofferschap van woninginbraak? Er is sprake van een preventiekloof als een specifieke groep mensen veel vaker slachtoffer wordt van een inbraak, omdat deze groep minder preventie maatregelen neemt of kan nemen.

Er is onderzocht in hoeverre deze vragen met de (historische) data van de VM beantwoord konden worden.

De Veiligheidsmonitor

De huidige Veiligheidsmonitor (VM) voorziet in de behoefte van landelijke - en lokale overheden en de politie- en justitieorganisaties aan informatie over de ontwikkeling van sociale veiligheid. Aan de huidige VM zijn verschillende versies voorafgegaan: er zijn zowel wijzigingen doorgevoerd in de opbouw van de vragenlijst, de vragen en de onderzoeksmethode. Bij alle wijzigingen is vooral gelet op het doel om op uniforme wijzen over indicatoren voor veiligheidsbeleid op landelijk en lokaal niveau periodiek informatie te verzamelen. Het doel hiervan is vooral om zicht te geven op toe-

en/of afname van verschijnselen; daarbij gaat het dan om beleidsvragen zoals bijvoorbeeld: neemt het aantal woning inbraken (in Nederland, in regio X, in stad Y) af of niet; neemt de preventiebereidheid toe?

Door de ingevoerde wijzigingen is de huidige VM niet bruikbaar voor het onderzoek naar het verband tussen de aanwezigheid van preventiemiddelen en slachtofferschap van woninginbraak. In de huidige VM namelijk het onderscheid tussen slachtofferschap van geslaagde en poging tot woninginbraak niet goed meer worden gemaakt (er is alleen informatie over het laatste incident). Omdat we op basis van de literatuur weten dat dit onderscheid cruciaal is voor dit onderzoek hebben we voor de secundaire analyse gebruik gemaakt van de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) - de voorganger van de huidige VM - waarin in dit onderscheid nog wel goed mogelijk is.

Aanpak

Voor het beantwoorden van de eerste onderzoeksvraag hebben we naar analogie met een onderzoek dat Tseloni, Thompson, Grove, Tilley en Farrell (2014) in Engeland en Wales uitvoerden Security Protection Factors (SPF's¹) berekend voor de preventiemiddelen die volgens de respondenten in hun woning aanwezig zijn. Het gaat om extra sloten op ramen en deuren, buitenverlichting, inbraakalarm, (rol)luiken en het licht laten branden bij afwezigheid. Tseloni et al. (2014) hebben met deze methode op basis van de Engelse Crime Survey for England and Wales (CSEW) inzicht gegeven in welke (combinatie van) preventiemiddelen – negen in het geval van CSEW - de meeste bescherming bieden tegen slachtofferschap van woninginbraak. De SPF is een indicator voor de mate van bescherming tegen woninginbraak die aan elk huishouden kan worden toegekend. Wanneer een bepaalde combinatie van preventiemiddelen bijvoorbeeld een SPF van 20 heeft, dan betekent dit dat deze combinatie 20 keer meer bescherming biedt tegen woninginbraak dan wanneer er geen enkel preventiemiddel in de woning aanwezig is. In Engeland en Wales bleken de effecten van (combinaties van) ingezette preventie middelen heel groot te zijn. Om te kijken of dit ook voor Nederland opgaat hebben we de data 2009, 2010 en 2011 van de IVM gebruikt. De gegevens van 285.721 huishoudens zijn meegenomen in de analyse. Voor het beantwoorden van de tweede onderzoeksvraag hebben we hypothesen geformuleerd op basis van de literatuur.

Hypothesen met betrekking tot slachtofferschap

- Hypothese 1: Huishoudens met een lage Sociaal Economische Status (SES) zijn vaker slachtoffer van woninginbraak dan huishoudens met een hoge SES.
- Hypothese 2: Bewoners van huurwoningen zijn vaker slachtoffer van woninginbraak dan bewoners van koopwoningen.
- Hypothese 3: Bewoners van flats en rijtjeshuizen zijn vaker slachtoffers van woninginbraak dan bewoners van vrijstaande woningen.
- Hypothese 4: Alleenstaande ouders, jonge huishoudens en studenten zijn vaker slachtoffer van woninginbraak.

Noot 1 SPF's geven de mate van bescherming aan die preventiemiddelen bieden tegen woninginbraak ten opzichte van wanneer er geen preventiemiddelen aanwezig zijn in een woning.

Hypothesen met betrekking tot preventiemiddelen

- Hypothese 5: Huishoudens in midden en hoge SES klassen hebben meer preventiemiddelen tegen woninginbraak in hun woning dan huishoudens in lage SES klassen.
- Hypothese 6: Bewoners van huurwoningen hebben minder preventiemiddelen dan bewoners van koopwoningen.

Resultaten en conclusie samenhang preventiemiddelen en slachtofferschap woninginbraak

Een analyse op data van de Nederlandse IVM laat – in tegenstelling tot de verwachting – geen samenhang zien tussen de **aanwezigheid** van preventiemiddelen en slachtofferschap van geslaagde woninginbraak. De kans om slachtoffer te worden van woninginbraak in woningen met één of meerdere preventiemiddelen was even hoog als in woningen zonder preventiemiddelen. Hetzelfde vonden we voor het **gebruik** –in plaats van alleen de aanwezigheid van preventiemiddelen in de woning– van preventiemiddelen. Alhoewel sommige SPF's significante waarden hadden, lagen de waarden tussen 1 en 1.5, wat suggereert dat de preventiemiddelen weinig extra bescherming bieden ten opzichte van wanneer er geen preventiemiddelen aanwezig zijn in een woning. We vonden eerder aanwijzing voor een verband in tegenstelde richting: de aanwezigheid van meer preventiemiddelen hangt samen met meer slachtofferschap. De uitkomsten van de SPF-analyse achten we echter niet valide, aangezien ze tegengesteld zijn aan bestaande wetenschappelijke kennis die stelt dat er wel degelijk een negatief verband is tussen de aanwezigheid van preventiemiddelen en slachtofferschap van woninginbraak. We achten het waarschijnlijk dat één of meerdere van de volgende verklaringen veroorzaken dat dit verband niet uit de onderhavige studie naar voren komt.

Mogelijke verklaring I: Verschillen in vragen IVM met Tseloni et al (2014)

In het Engelse onderzoek is expliciet gevraagd of de preventiemiddelen in de woning aanwezig waren **ten tijde van** de inbraak. In de Nederlandse IVM is hier niet naar gevraagd. Dit is een mogelijke verklaring voor het feit waarom er op basis van de Nederlandse IVM geen effect gevonden wordt gevonden van preventiemiddelen en in Engeland wel.

Uit een onderzoek op basis van data uit de politiemonitor (Willemse, Eijken & Dijk, 1994) blijkt dat maar liefst 40% van de huishoudens de preventiemiddelen pas aanbrengt **nadat** ze slachtoffer zijn geworden, dus deze verklaring is zeer aannemelijk.

Een andere ondersteuning voor deze verklaring is het onderzoek van Vollaard en van Ours (2011). Zij verrijkten data van de Veiligheidsmonitor van 2005 – 2008 met data uit het Woningregister over het Politie Keurmerk Veilig Wonen® (PKVW) en gegevens over buurttype. In het onderzoek was informatie over preventiemiddelen afkomstig uit een andere bron dan de Veiligheidsmonitor, namelijk PKVW-data. PKVW-data geven informatie over welke woningen beschikken over een PKVW-certificaat en dus beschikken over gecertificeerde inbraak vertragende ramen en deuren. Vollaard en van Ours (2011) vinden het verwachte negatieve effect tussen de aanwezigheid van preventiemiddelen en woninginbraak: door toepassing van goede diefstalbestendige ramen en deuren nam het risico op inbraak met 26% af. In dit onderzoek was sprake van een zeer gedegen onderzoeksdesign met als bron van (quasi-) experimentele variatie de inwerkingtreding van de wijziging in het Bouwbesluit in 1999 waarbij inbraakpreventie bij nieuwbouw verplicht werd.

Een ander verschil tussen de IVM en de CSEW zijn het aantal en het soort preventiemiddelen dat bevestigd wordt. Bovendien is de vraagstelling in de CSEW vaak specifieker: zo wordt in de CSEW

bijvoorbeeld gevraagd naar 'buitenverlichting met sensoren', terwijl in de IVM slechts naar 'buitenverlichting' wordt gevraagd. De meest effectieve preventiemiddelen (al dan niet in combinatie met andere preventiemiddelen) uit de CSEW (namelijk raamsloten en buitenverlichting met een sensor/timer) worden niet op dezelfde manier bevraagd als in de IVM. Dit kan betekenen dat we in ons onderzoek de meest effectieve preventiemiddelen missen.

Mogelijke verklaring II: Verschillen tussen de situatie In Nederland en Engeland en Wales

We stellen ten eerste vast dat de dekkinggraad van de preventiemiddelen die onderzocht worden met de IVM groter is dan de dekkinggraad van de preventiemiddelen die met de CSEW worden onderzocht. In ons onderzoek is slechts in 2,4% van de Nederlandse huishoudens geen enkel preventiemiddel aanwezig. In Engeland is dit 4,9%. De dekkinggraad van de standaard preventiemiddelen is in Nederland tussen 2009 en 2011 dus al groot. De meeste huishoudens beschikken over een basispreventie zoals extra sloten in huis.

Een mogelijke verklaring voor het niet vinden van een effect van de onderzocht preventiemiddelen in dat geval is dat de preventiemiddelen an sich geen beschermend effect hebben, maar alleen werken in combinatie met andere kenmerken, bijvoorbeeld van de buurt en de straat. Uit modus operandi onderzoek is bekend dat inbrekers rekening houden met de kenmerken van de buurt, de ligging ten opzichte van uitvalswegen, het aanzicht van de straat, de ligging van de woning in de straat (bijvoorbeeld een hoekwoning) en vervolgens kijkt de inbreker naar de gevel en gevelopeningen en het gemak waarmee deuren en/of ramen open te breken zijn (Burik et al., 1991; Korthals Altes, 1989; Handel et al., 2009). De situationele en ruimtelijke factoren die mede een rol spelen kunnen niet met behulp van de data in de IVM worden onderzocht. Hierover is geen informatie beschikbaar in de IVM. Het effect van de laatste stap in het keuze proces van de inbrekers (deur/raam en hang en sluitwerk) zou wel eens te klein kunnen zijn ten opzichte van alle andere afwegingen. Vreemd is dan wel dat dit in Engeland minder lijkt mee te spelen.

In vergelijking met Engeland en Wales is het slachtofferschap van geslaagde woninginbraak in Nederland in dezelfde periode lager: 2,7% versus 1,0%. Daarbij komt dat Tseloni et al. (2014) werken met een werkbestand waarin 6,0% slachtoffer is van geslaagde woninginbraak². We veronderstellen dat dit percentage van 6,0% hoger is dan het gerapporteerde percentage in de CSEW (2,7%) door de selectie van casussen die Tseloni et al. (2014) hebben gemaakt. In ons Nederlands onderzoek is het percentage geslaagd slachtofferschap relatief laag. Slachtofferschap is een dichotome variabele (wel of niet slachtoffer van inbraak in het afgelopen jaar). Dichotome variabelen hebben zeer ruime betrouwbaarheidsintervallen en deze worden naarmate het slachtofferpercentage kleiner is relatief groter. Dit betekent dat de effecten in Nederland heel groot moeten zijn willen zij waargenomen worden.

Mogelijke verklaring III: Validiteit van de variabelen en data IVM

De data van de IVM waarmee wij onze analyses hebben uitgevoerd, betreffen deels niet opgeschoonde, ongecontroleerde data. Zo kwamen we bijvoorbeeld cases tegen waarbij

Noot 2 De resultaten van Tseloni et al. (2014) hebben betrekking op een selectie van 37.416 huishoudens. Onder deze huishoudens is het percentage gerapporteerd slachtofferschap 6,0%. In de gehele steekproefpopulatie ligt dit percentage lager, namelijk 2,7%. Tseloni et al. (2014) gaan niet in op dit verschil. We veronderstellen dat dit te maken heeft met het werkbestand dat is samengesteld. Zij geven bijvoorbeeld aan dat niet alle huishoudens die slachtoffer zijn geworden van woninginbraak de module met vragen over de preventiemiddelen hebben beantwoord.

respondenten aangeven dat zij in het afgelopen jaar slachtoffer geworden zijn van woninginbraak en bij de vraag naar het aantal keer dat zij slachtoffer geworden zijn aangeven dat dit 0 keer was. Ook geeft bijvoorbeeld een groter dan verwacht percentage kamerbewoners aan dat zij in een koopwoning wonen. De wijze van afname van de vragenlijst, namelijk bij het merendeel van de respondenten digitaal en schriftelijk³, is hier mogelijk debet aan. Als respondenten de vraag niet goed begrepen of ingevuld hebben, dan kan dit door deze wijze van bevraging niet geïverifieerd worden. Een vergelijkbaar probleem doet zich voor met variabelen over de huishoudsamenstelling. Respondenten gaven bijvoorbeeld aan dat hun huishouden uit 2 personen bestaat, waarvan 4 onder de 15 jaar. De problemen met de variabele huishoudsamenstelling zijn opgelost door de juiste gegevens over huishoudsamenstelling uit het bestand Integraal Huishoudinkomen te gebruiken. Voor de andere variabelen hadden we geen controle hierop.

Mogelijke verklaring IV: Kwaliteit van de respons

Uit de beschrijvende statistieken blijkt dat respondenten uit de onderste inkomensklassen – die in mindere mate over preventiemiddelen in en om de woning beschikken - zijn ondervertegenwoordigd in de IVM. Hierdoor zijn de resultaten voor deze groep respondenten minder betrouwbaar. Dit bemoeilijkt de interpretatie van het verband tussen inkomensklasse, preventie en slachtofferschap.

Mogelijke verklaring V: Het onderzoeksdesign van de onderhavige studie.

De literatuur leert dat de relatie tussen slachtofferschap van woninginbraak en preventiemiddelen complex is. Er is onder meer sprake van een interactie tussen eigenschappen van de woning zelf, eigenschappen van de omgeving van de woning en eigenschappen van de bewoner (zie bijvoorbeeld Vandeviver, Van Daele, Christiaensen & Dormaels, 2012). Wie slachtofferschap en preventie van woninginbraak - zonder risico van foutieve oorzaak-gevolgrelaties - wil onderzoeken, moet een onderzoeksdesign gebruiken dat recht doet aan deze complexiteit. Zo ontbreekt een bron van (quasi-) experimentele variatie, waardoor het onmogelijk is te controleren voor de vele aspecten die een rol spelen bij woninginbraak, maar die in de data van de VM ontbreken.

Resultaten en conclusie preventiekloven

Omdat we met behulp van de SPF-analyse geen beschermend effect vonden van preventiemiddelen, was het niet mogelijk om de SPF als maat voor bescherming in een analysemodel op te nemen. Om deze reden kozen we ervoor de hypothesen over slachtofferschap en aanwezigheid preventiemiddelen univariaat te toetsen. Dit is volgens ons gerechtvaardigd, omdat we dan kijken naar of bepaalde groepen meer of minder slachtoffer worden en/of meer of minder preventiemiddelen hebben zonder een verband te leggen tussen preventiemiddelen en slachtofferschap. Dit heeft echter de beperking dat we geen uitspraken kunnen doen over de vraag of bepaalde bevolkingsgroepen beter beschermd worden door de inzet van preventiemiddelen dan andere.

Noot 3 Bij de afname van de IVM bestond de mogelijkheid tot telefonische afname van de vragenlijst na schriftelijk en telefonisch rappel om de vragenlijst digitaal of schriftelijk in te vullen. Sinds de omzetting naar de huidige veiligheidsmonitor (2012) is dit niet meer mogelijk. De vragenlijst kan sinds 2012 alleen nog digitaal of schriftelijk worden ingevuld.

Hypothesen met betrekking tot slachtofferschap

Met betrekking tot slachtofferschap konden we op basis van de data in de IVM over de periode 2009-2011 de volgende hypothesen bevestigen:

- Bewoners van huurwoningen zijn vaker slachtoffer van woninginbraak dan bewoners van koopwoningen.
- Jonge respondenten (leeftijd 15 tot 24 jaar) worden vaker slachtoffer dan oudere respondenten. Voor deze hypothesen merken we op dat we geen goede operationalisatie konden maken van 'jonge' huishoudens. Op basis van de IVM weten we de leeftijd van de respondent, maar kunnen we geen uitspraken doen over of het huishouden alleen bestaat uit jongeren en jongvolwassenen. We hebben de leeftijd van de respondent als indicator gebruikt.

Voor de volgende hypothesen met betrekking tot slachtofferschap vonden we *geen bewijs* in de IVM:

- Huishoudens met een lage SES zijn vaker slachtoffer van woninginbraak dan huishoudens met een hoge SES. Zoals we eerder opmerkten zijn de laagste SES groepen echter ondervertegenwoordigd in dit onderzoek. Om deze doelgroep te bereiken is ander type onderzoek dan met behulp van schriftelijke en digitale vragenlijsten nodig.
- Alleenstaande ouders zijn vaker slachtoffer van woninginbraak dan andere type huishoudens.
- Studenten zijn vaker slachtoffer van woninginbraak dan niet-studenten.

Onze analyse van de IVM-data suggereerde dat bewoners van vrijstaande huizen vaker slachtoffer worden van woninginbraak dan bewoners van rijtjeshuizen en flats. Dit verband is tegengesteld aan het volgens Budd (1999) verwachte verband. Zijn analyse suggereerde dat bewoners van rijtjeshuizen en flats juist vaker slachtoffer worden dan bewoners van vrijstaande huizen. Mogelijke verklaring hiervoor is dat de flats in het onderzoek van Budd (1999) voornamelijk 'council flats' zijn, die bijvoorbeeld gekenmerkt worden door hoge werkloosheid (zie ook Budd, 2001). Op basis van de gegevens in de IVM konden wij geen onderscheid maken tussen sociale huur en particuliere huur. Hierdoor konden we de hypothese betreffende vrijstaande huizen, rijtjeshuizen en flats op basis van de gegevens in de IVM niet goed konden toetsen.

Hypothesen met betrekking tot de aanwezigheid van preventiemiddelen

De volgende hypothesen over de aanwezigheid van preventiemiddelen in en om de woning konden met data van de IVM bevestigd worden:

- Huishoudens in midden - en hoge SES klassen hebben in de jaren 2009-2011 meer preventiemiddelen tegen woninginbraak dan huishoudens in lage SES klassen.
- Bewoners van huurwoningen hebben minder preventiemiddelen dan bewoners van koopwoningen.

Op basis van de door ons toegepaste methode met SPF's kan geen goed antwoord worden gegeven op de hoofdvraag van het onderzoek: Wat kan op basis van de (historische) data van de Veiligheidsmonitor worden gezegd over de samenhang tussen (I) het slachtofferschap van een delict, (II) de mate waarin burgers, gemeenten en politie preventieve maatregelen nemen om dat te voorkomen en (III) geografische, demografische en sociaaleconomische kenmerken van burgers. De Veiligheidsmonitor is niet voor dit doel opgesteld en de data doen daarom geen recht aan de complexe relaties tussen preventie en slachtofferschap. Eventuele kans voor betekenisvolle

secundaire analyses bestaat door een onderzoeksdesign (met een bron van quasi-experimentele variatie) op te stellen en een analysemethodiek te gebruiken die hier wel rekening mee houdt.

Discussie

Het doel van dit onderzoek was het uitvoeren van secundaire analyses op de omvangrijke dataset van de Veiligheidsmonitor om te bezien of deze data - meer dan tot nu toe - benut kunnen worden voor de ontwikkeling van beleid op het terrein van veiligheid en criminaliteitsbestrijding. Op basis van de Veiligheidsmonitor worden jaarlijkse beschrijvende rapportages op landelijk en lokaal niveau over de beleving van veiligheid en slachtofferschap gepresenteerd. Deze rapportages geven een goed beeld van de mate van slachtofferschap, de beleving van veiligheid en de mate waarin huishoudens preventiemiddelen inzetten⁴. De aanname was dat de data meer en beter benut kunnen worden om ook verbanden en samenhang tussen slachtofferschap en preventie te onderzoeken. We hebben dit in dit onderzoek geprobeerd te doen voor slachtofferschap van woninginbraak en we moeten concluderen dat de mogelijkheden beperkt bleken.

Hierbij moet eerst gewezen worden op de beperkingen van dit onderzoek. Zoals genoemd is er in het onderhavige onderzoek geen onderzoeksdesign gebruikt waarin gebruik wordt gemaakt van quasi-experimentele variatie. Mogelijk zijn er andere designs en/of methoden waarmee wel betekenisvolle, dat wil zeggen zonder kans op foutieve oorzaak-gevolg relaties, secundaire analyses mogelijk zijn met de data van de VM, eventueel aangevuld met microdata van de het CBS.

Ondanks deze beperking rechtvaardigen de onderzoeksbevindingen van deze studie de vraag of de data van de Veiligheidsmonitor geschikt zijn voor dergelijke analyses. Om een interveniërend effect van preventiemiddelen op slachtofferschap te onderzoeken, is het nodig dat het onderscheid gemaakt kan worden tussen een poging en daadwerkelijk slachtofferschap. Dit onderscheid is in de huidige VM niet meer te maken. Dit betekent dat in de meeste recente data van de Veiligheidsmonitor het verband tussen preventiemiddelen en geslaagd slachtofferschap al helemaal niet te onderzoeken is.

Verder is het voor het onderzoeken van een interveniërend effect nodig om te weten wanneer huishoudens preventiemiddelen hebben ingezet of gebruikt: voor of nadat ze slachtoffer werden. Dit onderscheid was niet mogelijk op basis van de IVM en ook in de huidige VM maakt dit onderscheid niet. Het zijn zo maar wat belemmerende voorbeelden waar we in dit onderzoek tegenaan liepen, maar deze voorbeelden lijken indicatief voor een groter en fundamentele kwestie.

Bij de in de afgelopen decennia doorgevoerde wijzigingen in de verschillende versies van de Veiligheidsmonitor, is vooral rekening gehouden met het doel de indicatoren voor slachtofferschap en veiligheid meer bruikbaar te maken voor lokale overheden en de resultaten op lokaal en landelijk niveau over de verschillende jaren te kunnen vergelijken. De lengte van de vragenlijst was daarbij een belangrijk aandachtspunt.

Noot 4 En nog veel meer data die hier minder relevant zijn (denk aan 'tevredenheid over politie', 'aangifte bereidheid').

Op basis van dit onderzoek stellen we vast dat er vragen zijn geschrapt of gewijzigd die het nu onmogelijk maken om bepaalde verbanden te onderzoeken. We hebben dit specifiek onderzocht voor woninginbraak, maar hetzelfde geldt naar alle waarschijnlijkheid voor de andere delicten. Dit is geen probleem als de Veiligheidsmonitor vooral wordt benut voor beschrijvende statistiek: neemt een delict toe of neemt het af, neemt preventiebereidheid toe of af. Dergelijke eenvoudige vragen zijn met de Veiligheidsmonitor (nog steeds) goed te beantwoorden. Maar als men de data in de Veiligheidsmonitor wil benutten voor het analyseren van (interveniërende) verbanden tussen bijvoorbeeld preventiemiddelen en slachtofferschap – de vraag dus ‘werkt het wel (of niet)?’ - dan is het nodig om de vragenlijst aan te passen. In het kader van dit onderzoek moet bijvoorbeeld het onderscheid tussen poging en daadwerkelijk slachtofferschap duidelijk gevraagd worden, maar moet bijvoorbeeld ook de vraagstelling over de preventiemiddelen (wel of niet aanwezig ten tijde van het incident en een specifiekere vraagstelling) worden aangepast.

Breder geformuleerd gaat het om een vrij existentiële vraag: waartoe dient de Veiligheidsmonitor? Willen we dit instrument gebruiken als thermometer (neemt ‘iets’ toe of neemt het af?) en/of zou dit instrument moeten bijdragen aan de beantwoording van evaluatieve vragen: wat werkt wel en wat werkt niet? Deze doelen stellen verschillende eisen aan de Veiligheidsmonitor.

Los van deze keuze kunnen we op grond van dit onderzoek sowieso al stellen dat de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor zeker enig restauratiewerk behoeft. Naast het aanpassen van de vragen, kan er bijvoorbeeld gedacht worden om onder een deel van de respondenten (bijvoorbeeld 5.000) een kwalitatief hoogwaardiger vragenlijst af te nemen, waar meer de diepte ingegaan kan worden. Niet alleen de vragenlijst baart enige zorg, dit geldt ook voor de respons. Zo is een vrij acuut aandachtspunt dat de lage SES-groepen ondervertegenwoordigd zijn. Deze groepen zijn moeilijk te bereiken voor dit type survey-onderzoek. Daarvoor zouden andere methoden moeten worden ingezet.

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam

T +31 (0)20 625 75 37
dsp@dsp-groep.nl
www.dsp-groep.nl

KvK A'dam 33176766

DSP-groep, opgericht in 1984, is een onafhankelijk landelijk bureau voor onderzoek, advies en management, met vijftig medewerkers. We werken in opdracht van overheden en maatschappelijke organisaties op regionaal, lokaal en (inter)nationaal niveau.

Werkvelden

De werkvelden waarop we de meeste expertise hebben opgebouwd zijn veiligheid, jeugd, sport, kunst en cultuur, onderwijs, openbare ruimte en groen, sociaal beleid, stedelijke vernieuwing, zorg en welzijn, wonen en wijkgericht werken.

Dienstverlening

We ondersteunen onze opdrachtgevers bij complexe vraagstukken. We kunnen onderzoek doen, een registratiesysteem of monitor ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of tijdelijk het management voeren. DSP-groep geeft ook trainingen, workshops en lezingen.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers.